

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«РОЖИЩЕНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЛЬВІВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА
БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С. З. ГЖИЦЬКОГО»**

Випускова циклова комісія ветеринарних дисциплін

ПОГОДЖУЮ

Заступник директора

з навчальної роботи

 Ольга НИЧИПОРУК

27 серпня 2025 року

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. директора коледжу

 Вячеслав ТАРАСІЮК

27 серпня 2025 року



ПРОГРАМА

з освітнього компонента

Професійна етика

Розробник

Галузь знань

Спеціальність

Освітньо-професійна програма

Статус освітнього компонента

Мова навчання

Ірина БЄЛОВА

21 Ветеринарія

211 Ветеринарна медицина

Ветеринарна медицина

вибірковий

українська

Програма ОК «Професійна етика» для здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр спеціальності 211 Ветеринарна медицина денної форми навчання складена на основі ОПП «Ветеринарна медицина» «20» червня 2024 р.

Розробник Ірина БЄЛОВА

Програма обговорена на засіданні циклової комісії ветеринарних дисциплін

Протокол від 26 серпня 2025 року № 1

Голова циклової комісії Леся НЕДОПАД

Схвалено Педагогічною радою ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ імені С.З.Гжицького»

Протокол від 27 серпня 2025 року № 8

1. ОПИС ОК (НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ/ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ)

Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь рівень	
Освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
Галузь знань	21 Ветеринарія
Спеціальність	211 Ветеринарна медицина
Освітньо-професійна програма	Ветеринарна медицина
Характеристика ОК Професійна етика	
Статус	вибірковий компонент
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів ЄКТС	3
Форма оцінювання	залік
Форма навчання	денна
Рік підготовки	3 роки 10 місяців 2 роки 10 місяців
Семестр	I, II
Аудиторні години	24 (26)
Лекції	12 (14)
Практичні заняття	12
Лабораторні заняття	-
Самостійна робота	66 (64)

Примітка: співвідношення кількості годин (у відсотках):

аудиторних занять – 26,6 %

самостійна робота – 73,33%

2. МЕТА ОК, ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ТА ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Метою вивчення освітнього компонента Професійна етика є формування у здобувачів освіти етичних принципів та моральної відповідальності ветеринарного фахівця, розвиток етичного мислення і здатності приймати обґрунтовані професійні рішення.

Предметом вивчення освітнього компонента Професійна етика є сукупність моральних норм і принципів поведінки ветеринарних фахівців у їхній професійній діяльності.

Основними завданнями вивчення освітнього компонента є:

- ознайомити здобувачів освіти з основами етики і деонтології у ветеринарній медицині;
- навчити методам поєднання професіоналізму з гуманним ставленням до тварин;
- розглянути етичні аспекти взаємодії фахівців з колегами, працівниками у колективі, у спілкуванні з власниками тварин;

- формувати у здобувачів освіти професійного мислення на основі морально-етичних принципів та вміння їх застосовувати в подальшому при проведенні діагностичної, лікувально-профілактичної роботи з пацієнтами та у спілкуванні з власниками тварин.

Передумови вивчення: «Культурологія», «Вступ до спеціальності», «Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин», «Ветеринарна фармакологія з основами рецептури».

2.1. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (з ОПП розділу «Зміст підготовки здобувачів фахової передвищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання» з шифрами):

РН1 - Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами в у тому числі з професійних питань.

РН3 - Використовувати дані анамнезу, епізоотичної ситуації, результати клінічних, лабораторних, інструментальних та інших досліджень.

РН5 - Встановлювати діагноз хвороби на основі виявлених характерних патологоанатомічних змін в уражених органах і тканинах під час розтину трупів тварин.

РН6 - Дотримуватись основних понять з біобезпеки, біоетики, добробуту тварин.

РН7 - Здійснювати пошук та аналіз інформації з різних джерел та володіти комп'ютерними програмами.

РН9 - Брати участь у розробленні карантинних та оздоровчих заходів, застосовувати методи терапії тварин і профілактики хвороб різної етіології.

РН 15 - Дотримуватися правил безпеки життєдіяльності й охорони праці за фахової діяльності.

Компетентності

Загальні компетентності (з ОПП розділу «Перелік компетентностей випускника» з шифрами):

ЗК1 - Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського(вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК2- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК5- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК6- Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Фахові компетентності (СК з ОПП розділу «Перелік компетентностей випускника» з шифрами):

СК4 - Здатність виконувати профілактичні ветеринарно-санітарні заходи, карантинування та своєчасну ізоляцію хворих і підозрілих на захворювання тварин з метою запобігання захворюванню та загибелі тварин.

СК6 - Здатність застосовувати знання з біобезпеки, біоетики, благополуччя тварин у професійній діяльності.

СК7 - Здатність організувати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці під час фахової діяльності.

СК8 - Здатність оберігати довкілля від забруднення відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

СК10 - Здатність використовувати знання й практичні навички у випадках виникнення та ліквідації заразних хвороб.

СК11 - Здатність контролювати дотримання ветеринарних вимог під час виробництва продукції тваринництва.

СК12 - Здатність надавати оперативну допомогу, здійснювати профілактику травматизму тварин та забезпечувати заходи щодо отримання здорового поголів'я.

СК13 - Здатність поширювати ветеринарні знання серед населення й працівників тваринництва, господарств різних форм власності.

В результаті вивчення ОК Професійна етика здобувач освіти повинен:

знати:

- загальні моральні та етичні поняття;
- основи ветеринарної етики як складової професійної культури;
- загальні етичні вимоги до фахівця ветеринарної медицини при роботі на різних об'єктах(державних, приватних, наукових);
- етичні норми поведінки в колективі, у та при здійсненні приватної ветеринарної практики, у спілкуванні з власниками тварин;
- деонтологічні засади у професійній діяльності у ветеринарній медицині.

уміти:

- застосовувати власний етичний потенціал у професійній діяльності;
- проявляти себе як спеціаліста, який любить свою професію;
- використовувати знання основних морально-етичних принципів у колективній роботі, приватній ветеринарній практиці та спілкуванні з власниками тварин;
- впроваджувати деонтологічні підходи під час діагностики, лікування, профілактики хвороб тварин, проведенні наукових досліджень тощо.

3. ОБСЯГ ТА СТРУКТУРА ПРОГРАМИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Професійна етика

Форма навчання

денна

Підсумкова форма контролю

екзамен

№ теми	Назва розділу	Кількість годин							
		Разом	Самостійна робота	Навчальні заняття					
				Всього					
					Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні
1	2	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Етичні засади діяльності фахівця ветеринарної медицини			14	8	-	6	-	-
2.	Основи деонтології			10	4		6	-	-
	Разом з ОК		66	24	12		12		

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Рекомендована література
І семестр			
1	ВСТУП Предмет і завдання освітнього компонента «Професійна етика». Особливості етики спеціалістів ветеринарної медицини. Закономірності виникнення і розвитку професійної культури на різних ділянках роботи ветеринарних фахівців.	2	[1] с.5,8-10 [2] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12 [3] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15

	Законодавче та нормативно - правове середовище для формування моральних принципів фахових молодших бакалаврів ветеринарної медицини(Закон України «Про ветеринарну медицину», «Про захист тварин від жорстокого поводження» та ін.)		
2	Етичні відносини в колективі спеціалістів ветеринарної медицини Колегіальність у роботі ветеринарних спеціалістів. Культура спілкування в колективі, його оптимізація.	2	[1] с.11-18, с.25-26
3	Етичні вимоги до роботи ветеринарного фахівця у господарствах різних форм власності та господарювання. Робоче місце спеціалістів ветеринарної медицини господарства, його обладнання як один із факторів підвищення професійної репутації. Професійний авторитет.	2	[1] с.31-32,34-36
4	Особливості професійної етики фахівців приватної ветеринарної практики Роль і місце фахового молодшого бакалавра в діяльності приватних ветеринарних установ. Етичні засади спілкування з клієнтами в приватних ветеринарних кабінетів, клінік, лікарень, аптек ветеринарної медицини. Поведінка у конфліктних ситуаціях.	2	[1] с. 48-55
5	Основи деонтології Основні деонтологічні вимоги до роботи фахівців ветеринарної медицини-фахових молодших бакалаврів. Деонтологічні підходи до профілактики заразних і незаразних хвороб тварин, зооантропонозів і токсикоінфекцій. Деонтологічні вимоги до діагностики хвороб тварин та їх лікування.	2	[1] с.65-77
6	Професійні помилки фахівця ветеринарної медицини, їх класифікація та способи запобігання	2	[1] с. 118-136
Разом за I- семестр		12	

4.2. Теми практичних (лабораторних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Форми та засоби контролю	Рекомендована література
1	Законодавче та нормативно - правове середовище для формування моральних принципів фахових молодших бакалаврів ветеринарної медицини	2		[2] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12 [3] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15#Tex
2	Захист прав тварин: етичні й юридичні аспекти	2		[3] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447 [4] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994
3	Професійна відповідальність ветеринарного фахівця перед тваринами, власниками тварин та суспільством.	2		[8] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0206-21
4	Застосування етичних принципів під час ветеринарного обслуговування тваринництва приватного сектору та господарств .	2		[1] с. 31-44
5	Етика комунікації з власниками тварин. Відпрацювання професійних та культурних навичок спілкування з клієнтами - власниками тварин приватної ветеринарної клініки.	2		[1] с.48-52
6	Аналіз етичних кодексів професії (національних та міжнародних).	2		[1] с.185-190
Разом за семестр		12		

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Рекомендована література
I семестр			
1	Історичний розвиток ветеринарної етики	2	[9]с.118-127
2	Клятва Гіппократа як основа морально-етичних принципів лікаря	2	[1] с.5-7 [9] с.118-119
3	Законодавчі та нормативні документи щодо захисту здоров'я та життя тварин	2	[3] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15 [4] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a15

			[5] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_137 [8] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0206-21
4	Любов до професії як основа формування високих моральних принципів у ветеринарії	2	[2] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12 [3] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15
5	Психологія спілкування в колективі фахівців	2	[1] с. 19-25
6	Критика і ставлення до неї фахівця ветеринарної медицини	2	[1] с. 26-30
7	Тварина як пацієнт: правовий та етичний статус	2	[3] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15 [2] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12 [4] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a15
8	Правила і норми успішного спілкування. Характер взаємовідносин молодого фахівця у колективі. Службова субординація	2	[1] с. 18-25
9	Конфлікти в колективі спеціалістів ветеринарної медицини та способи їх розв'язання	2	[1] с.26-31
10	Професійний авторитет, об'єктивні і суб'єктивні фактори, що впливають на його формування	2	[1] с.41-45
11	Ставлення фахівця ветмедицини до тваринників	2	[1] с.31-34
12	Етичні особливості ветеринарного обслуговування тваринництва приватного сектору	2	[1] с.35-44
13	Ставлення до сучасного фахівця приватної ветеринарної медицини	2	[1] с.45-48
14	Етичні особливості обслуговування дрібних домашніх тварин	2	[1] с.56-64
15	Взаємовідносини лікаря і власника тварини	2	[1] с.48-52
16	Професійна таємниця і конфіденційність	2	[2] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12
17	Професійна інтуїція	2	[1] с. 107-109
18	Особливості професійного мислення	2	[1] с. 110-117
19	Нещасні випадки у ветеринарній медицині та їх запобігання	2	[1] с. 137-141
20	Професійні злочини у ветеринарній медицині та їх недопущення	2	[1] с. 142-145

21	Фахівець ветеринарної медицини як особистість	2	[1] с. 150-159
22	Формування лікарської майстерності	2	[1] с159-164
23	Застосування етичних норм використання тварин для лабораторної діагностики	2	[1] с.77-79 [6] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/0416-12
24	Застосування етичних норм використання тварин для наукових експериментів	2	[1] с. 96-98 [6] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0416-12
25	Етичні дилеми у ветеринарії	2	[4] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994 [5] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994 [6] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0416-12
26	Етичні аспекти евтаназії у ветеринарії	2	[2] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12 [3] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15
27	Боротьба з жорстоким поводженням з тваринам		[3] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15
28	Етика утримання, лікування та відновлення безпритульних тварин	2	[2] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12
29	Біоетика та її значення для ветеринарної науки	2	[5] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994
30	Профілактика хвороб тварин через просвітницьку діяльність серед населення	2	[10] 1.www.vet.gov
31	Роль служби ветеринарної медицини в охороні навколишнього середовища	2	[2] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12
32	Етичні кодекси професії(національні та міжнародні). Кодекс професійної етики ветеринарного фахівця	2	[1] с.185-188
33	Етичне навчання здобувачів освіти з використанням тварин	2	[1] с. 165-171
Разом за семестр		66	

5. ВИДИ ЗАНЯТЬ, МЕТОДИ І ФОРМИ НАВЧАННЯ

Форми організації освітнього процесу: навчальні заняття (лекції, практичні та лабораторні заняття), самостійна робота, практична підготовка, консультації, індивідуальні завдання, дистанційне навчання.

Освітні технології: традиційні, інтерактивні, інформаційно-комунікативні.

6. КОНТРОЛЬ І ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

Для визначення рівня засвоєння здобувачами освіти навчального матеріалу використовують такі форми та методи контролю і оцінювання знань та вмінь:

- поточний контроль за темами і змістовими модулями;
- залік (V, VI- семестр)

Поточний контроль проводиться викладачами на аудиторних заняттях усіх видів. Основною метою поточного контролю є перевірка рівня підготовки здобувачів освіти до виконання конкретних завдань; проміжний контроль має на меті оцінити знання, вміння та практичні навички, набуті унаслідок засвоєння теоретичного і практичного матеріалу після вивчення логічно завершеної частини освітнього компонента (навчальної дисципліни/інтегрованого курсу). Основним завданням як поточного, так і проміжного контролю є забезпечення зв'язку між викладачами та здобувачами освіти в процесі навчання, управління навчальною мотивацією.

Поточний контроль може проводитись в усній формі під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Результати поточного контролю (поточна успішність) з освітнього компонента(навчальної дисципліни/інтегрованого курсу) є базовою інформацією під час проведення заліку.

Об'єктами поточного контролю є:

-активність та результативність роботи здобувача освіти протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни, відвідування занять;

- виконання завдань на практичних заняттях;
- виконання завдань поточного контролю;
- виконання завдань самостійної роботи здобувачем освіти.

Поточний контроль рівня знань **може проводитись як:**

- 1) усне опитування за контрольними запитаннями;
- 2) виконання практичних вправ і завдань;
- 3) письмовий контроль (контрольна робота за варіантами або тестування).

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному етапі здобуття освітньо-професійного ступеня та/або на завершальних етапах.

Підсумковий контроль **може проводитись:**

- в письмовій та/або усній формах
- з використанням комп'ютерних технологій.

Формою підсумкового контролю є семестровий контроль рівня знань, умінь, навичок здобувачів освіти. Семестровий контроль проводиться у формах семестрового іспиту з конкретної освітнього компонента щодо обсягу навчального матеріалу, визначеного програмою ОК (навчальної дисципліни/інтегрованого курсу). Здобувач освіти вважається допущеним до семестрового контролю іспиту з ОК (навчальної дисципліни/інтегрованого курсу), якщо він (здобувач) виконав усі види робіт, передбачені програмою.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти у системі загальної профільної освіти

Оцінка за чотирибальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Високий	12	Здобувач освіти має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації та приймати рішення.
	11	Здобувач освіти має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
	10	Здобувач освіти має повні, глибокі знання, здатний(а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки та узагальнення.
Достатній	9	Здобувач освіти добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
	8	Знання здобувача освіти є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати зв'язки між фактами, робити висновки, контролювати власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і має неточності.
	7	Здобувач освіти правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії.
Середній	6	Здобувач освіти виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його (її) правильна, але

		недостатньо осмислена. Вміє застосувати знання при виконанні завдань за зразком.
	5	Здобувач освіти відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило.
	4	Здобувач освіти з допомогою викладача відтворює основний навчальний матеріал, може повторити за зразком певну операцію, дію.
Початковий	3	Здобувач освіти відтворює частину навчального матеріалу з допомогою викладача виконує елементарні завдання.
	2	Здобувач освіти відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення.
	1	Здобувач освіти розрізняє об'єкти вивчення.

**Критерії оцінювання навчальних досягнень
здобувачів фахової передвищої освіти**

Оцінка за чотирибальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5	Відмінно	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Здобувач освіти активно працює протягом усього курсу і показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.
4	Добре	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє знання і розуміння основних положень з освітнього компонента, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Здобувач

		освіти активно працює протягом усього курсу, питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, в усних відповідях - неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладення матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів.
3	Задовільно	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; здобувач освіти у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але на заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу. У практичних завданнях припущені несуттєві помилки.
2	Незадовільно	Оцінюється завдання, що не виконане, або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Здобувач освіти виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях та практичному завданні припущені суттєві помилки.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА І ДЖЕРЕЛА

1. І. С. Панько Професійна етика лікаря ветеринарної медицини, Біла Церква, 2006 - 271 с.
2. Закон України «Про ветеринарну медицину» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12#Text>
3. Про захист тварин від жорстокого поводження : Закон України від 21.02.2006 р. № 3447-IV : станом на 6 листопада 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15#Text>
4. Європейська конвенція про захист домашніх тварин : Конвенція Ради Європи від 13.11.1987 р. : станом на 18 вересня. 2013 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a15#Text
5. Європейська конвенція про захист хребетних тварин, що використовуються для дослідних та інших наукових цілей : Конвенція Ради Європи від 18.03.1986 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_137#Text
6. Про затвердження Порядку проведення науковими установами дослідів, експериментів на тваринах : Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.03.2012 р. № 249. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0416-12#Text>
7. Про затвердження Вимог до забезпечення благополуччя тварин під час забою та умирення: Наказ Всі міжнародні документи від 29.08.2022 р. № 628. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1244-22#Text>
8. Про затвердження Вимог до благополуччя сільськогосподарських тварин під час їх утримання : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 08.02.2021 р. № 224. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0206-21#Text>
9. Інформаційні ресурси 1.www.vet.gov.ua – Державна служба з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.
10. Сайт Держпродспоживслужби України